

Procesele-verbale ale ședințelor de avizare, organizate de Comitetul de Stat pentru Arhitectură și Construcții, cu începere din 1952.

**PROCES-VERBAL NR. 35
al ședinței din 20 iulie 1953, ora 10,00**

COMPUNEREA CONSILIULUI:

Președinte: Prof. Duiliu Marcu

Membri: Arh. Șt. Balș
Arh. E. Costescu
Arh. R. Lieblich
Prof. H. Teodoru

De asemenea iau parte ca referenți:

Arh. Gh. Curinschi
Arh. F. Fischer
Dr. P. Năsturel
Arh. T. Socolescu

Invitat: Prof. Berciu (de la Academia R.P.R.)

I. Normative pentru săpăturile arheologice în jurul sau în interiorul monumentelor istorice de arhitectură.

Referent: Prof. Horia Teodoru

Consiliul, luând în discuție normativele pentru săpăturile arheologice în jurul sau în interiorul monumentelor istorice de arhitectură propuse de referent, dă aviz favorabil acestor normative, recomandând următoarele:

1. Se va revizui ordinea capitolelor acestor normative, clasându-le după ordinea în care lucrările se execută sau după importanța lor.

2. Adăugirea la aceste normative a următoarelor capitole:

a) Indicațiuni asupra proptirilor (punct asupra căruia nu s-a stăruit suficient în propunerile făcute) și asupra responsabilităților în această privință. Lucrările de proptire nu pot fi lăsate în sarcina arheologilor, ci trebuiesc conduse de către un tehnician (inginer sau arhitect), atașat pe lângă arheolog.

b) Condițiunea ca orice săpătură arheologică făcută în imediata apropiere a monumentului istoric, sau a unor clădiri importante învecinate, să aibă aprobarea prealabilă a CSAC-ului, care va exercita controlul tehnic.

c) Mențiunea obligațiunii celor ce execută săpături arheologice ca, cu ocazia săpăturilor să se facă concomitent și cercetări geotehnice, al căror rezultat să fie comunicat Direcției Generale a Monumentelor Istorice din CSAC, de către arheologul diriginte al săpăturilor.

Cu această ocazie, Consiliul, luând notă de existența unor crăpături în zidăria bisericii de la Curtea Veche, crăpături descoperite cu ocazia săpăturilor ce se întreprind acolo de către Academia RPR, însărcinează pe

tov. prof. H. Teodoru de a examina aceste crăpături și de a referi asupra lor într-o ședință viitoare.

De asemenea, s-a constatat și la biserica Bucur o crăpătură, cu ocazia vizitei făcută la șantier de către tov. prof. Duiliu Marcu împreună cu tov. dr. Petre Năsturel și arh. F. Fischer. Această crăpătură însă nu poate avea consecințe în legătură cu stabilitatea bisericii.

II. Lucrări de restaurare parțială a castelului Corvineștilor din Hunedoara.

Lucrarea a mai fost examinată în ședința Nr. 8 din 7 aprilie 1953, când Consiliul a dat un aviz favorabil de principiu, cerând proiectantului să completeze dosarul cu planuri și studii detaliate, din care să se poată aprecia natura și situația exactă a lucrărilor proiectate.

În ședința de față se prezintă completările cerute și anume:

- un plan de situație
- un plan și vedere a podului principal (la sc. 1/100) cu secțiune în detaliu (sc. 1/20)
- un plan și vedere a zidului secundar (sc. 1/100) cu secțiune în detaliu (sc. 1/20)
- un plan și vedere a zidului de est al castelului care urmează să fie consolidat (sc. 1/400).

Consiliul, luând în discuție proiectul, dă aviz favorabil și face următoarele observațiuni:

1. Proiectul prezentat nu respectă nici ca format și nici ca indicațiuni de scară de desen regulile stabilite prin STAS.

2. Înainte de începerea lucrărilor se va verifica verticalitatea pililor existente.

3. Ultima travee a podului va fi astfel construită, încât să poată, în viitor, fi ușor demontată, înlocuind-o cu un pod mobil, astfel cum exista și funcționa la origine.

4. Balustrada va reproduce întocmai balustrada veche.

5. Fixarea pieselor de lemn se va executa numai cu buloane și nu cu scoabe.

6. Podirea se va face astfel încât să se lase un spațiu de 2–3 cm între scânduri, pentru a se putea asigura scurgerea apelor de ploaie.

7. Este de dorit să se păstreze cât mai vizibilă zidăria care se presupune a fi din epoca romană.

8. Porțiunile de zid și piatră unde se vor executa consolidări vor fi abundent udate înainte de începerea lucrărilor. Refacerea se va realiza cu piatră aparentă nerostuită și netencuită.

III. Lucrări de întreținere la biserica Sf. Voevozi din Com. Petrești, raion Bacău. Adresa Min. Cultelor nr. 15 305/953.

Referent: Arh. Gh. Curinschi.

Se ia în discuție cererea parohiei Petrești, raion Bacău, prin care se solicită aprobarea executării din fonduri proprii a unor lucrări de întreținere la biserica de lemn Sf. Voevozi din com. Petrești și anume: lipirea și văruirea la interior a bisericii.

Consiliul dă aviz favorabil acestor lucrări, recomandând următoarele:

1. Înainte de începerea lipirii bisericii în interior se vor etanșa interspațiile dintre bârnele de lemn cu câlți de cânepă, așchii de lemn sau mușchi de copac.

2. Căptușeala exterioară cu scânduri a pereților va fi îndepărtată pentru ca biserica să se înfățișeze în forma ei inițială; eventual, se va admite acoperirea tălpii cu o scândură înclinată.

IV. *Lucrări de restaurare la biserica Sf. Voevozi din satul Rădeana, raion Tg. Ocna (adresa Min. Cultelor nr. 10 305/953).*

Referent: arh. Gh. Curinschi

Se ia în discuție cererea parohiei Rădeana, raion Tg. Ocna, prin care se cere aprobarea devizului de lucrări de restaurare la biserica Sf. Voevozi (ruinată în urma cutremurelor).

Consiliul ia notă de informațiile date în ședință de către tov. arh. Balș Ștefan care cunoaște biserica și care a întocmit devizul. Din aceste informații verbale, rezultă că este o biserică interesantă, care necesită și care merită lucrări urgente de consolidare și pentru care Consiliul dă aviz favorabil.

Întrucât parohia nu dispune de fonduri, lucrările ar putea fi executate fie din fondurile Ministerului Cultelor (fondul special pentru reparații urgente) sau ale Patriarhiei sau Mitropoliei Moldovei, încă în anul acesta, iar dacă nu este posibil, ele urmează să fie înscrise pe lista lucrărilor din anul viitor. În orice caz, pentru anul acesta, devizul se va reduce numai la lucrări de strictă necesitate adică la articolele 1, 2, 3, 4, 5, 7, 12, 13 și 19 prevăzute în deviz.

V. *Lucrări de protejare și reparații la mănăstirea Bascovele, raion Pitești (adresa Min. Cultelor 11215/953).*

Referent: arh. Toma Socolescu

Dosarul cuprinde:

a) *Piese scrise* – memoriu, antemăsurătoare, deviz, analiza prețurilor, lista de materiale și baza prețurilor.

b) *Piese desenate* – fațada principală și laterală (sc. 1/100), planul înveltoarei (sc. 1/100).

Valoarea lucrărilor 39 000 lei

Proiectant: Arh. V. Moiescu

Devizul prevede următoarele lucrări: refacerea înveltoarei în două variante, cu tablă sau cu șită și completări la căpriori și astereală. Deasemenea jgheaburi și burlane de tablă, reparațiuni mărunte la chiliile și lucrări de vopsitorie.

Consiliul, luând în discuție proiectul, hotărăște, ca biserica să fie învelită cu șită, însă amână luarea unei hotărâri pentru o ședință viitoare, când va fi prezent și proiectantul pentru ca acesta să dea lămuririle necesare

cu privire la vechimea și forma turlor, pentru o eventuală îndepărtare a lor.

VI. *Raportul tov. arh. Balș Ștefan cu privire la capela din incinta spitalului din Piatra Neamț.*

În baza delegației CSAC, și în urma cercetărilor făcute de tov. arh. Balș la fața locului, Consiliul ia notă că:

Capela ce se găsește în cuprinsul clădirii spitalului, este astăzi o încăpere goală din care au fost scoase obiectele de cult și pardoseala din lespezi de piatră. Aceasta a fost scoasă în baza autorizației Mitropoliei Moldovei și fără avizul CSAC.

Se atrage atenția Direcției spitalului din Piatra Neamț, că oricare va fi destinația ce se va da fostei capele, nu se vor admite sub nici un motiv lucrări care să atragă modificări în fațadă prin mărirea sau închiderea ferestrelor existente, dat fiind că spitalul din Piatra-Neamț, construcție de foarte bună ținută arhitectonică, ridicată în 1850 cu caracteristicul stil neogotic de epocă, este monument istoric.

În ceea ce privește picturile în ulei, care ar urma să fie desființate, va fi necesară obținerea avizului Comitetului pentru Artă, desființarea nefiind posibilă în caz că aceste picturi au o valoare artistică sau istorică.

Cele de mai sus se vor comunica Direcției spitalului din Piatra-Neamț pentru luare de cunoștință.

Președinte: Prof. Duiliu Marcu

Membri: Arh. Balș Ștefan
Arh. E. Costescu
Arh. R. Lieblich
Prof. H. Teodoru

PROCES-VERBAL NR. 36 al ședinței din 24 iulie 1953, ora 9,00

COMPUNEREA CONSILIULUI:

Președinte: Prof. Duiliu Marcu

Membri: Arh. E. Costescu
Arh. R. Lieblich
Prof. H. Teodoru
Arh. Șt. Balș

De asemenea iau parte ca referenți:

Arh. Gh. Curinschi
Arh. F. Fischer
Dr. P. Năsturel
Arh. T. Socolescu

I. *Proiect de construcție a unui corp nou la clădirea Institutului de Silvicultură din Orașul Stalin (pe zidurile cetății Brașovului).*

Valoarea lucrării: 992 000 lei

Proiectant: Serv. de Construcții din Ministerul Gospodăriei Silvice

Titular de investiții: Min. Gospod. Silvice, reprezentat prin tov. arh. Dodiță și tov. arh. Ionescu

Referent: Arh. R. Lieblich

Un alt proiect pentru aceeași lucrare a mai fost examinat de către Consiliul de Avizare în ședințele din 28.VI. și 6 iulie a.c. când s-a amânat luarea unei hotărâri, urmând ca aceste săli de amfiteatru să fie construite pe un alt teren mai adecvat, sau dacă aceasta nu ar fi pentru moment posibil, să se recurgă la una din următoarele soluții cu caracter provizoriu:

a) Utilizând magazia existentă (în plan nr. 8), transformată bineînțeles ca sală de curs sau amfiteatru.

b) Făcând o construcție nouă (tot cu caracter provizoriu și micșorând programul lucrării) în spațiul dintre clădirea existentă și zid, însă asigurându-se zona de protecție a monumentului.

c) Adoptând soluția extremă de încălecare peste zidul cetății – în care caz – însă, va trebui – pe de o parte dărâmată magazia existentă, pe de altă parte se va asigura posibilitatea de acces și vizitarea pe ambele părți a zidului cetății, care va fi menținut intact.

În cazul uneia din ultimele două soluții, se va ține seama la redactarea proiectului și de observațiunile ce s-au făcut în ședință (amfiteatru luminat mai bine, unitatea de arhitectură a fațadelor care vor fi paralele și perpendiculare între ele, etc.)

Data fiind imposibilitatea de achiziție a unui alt teren mai adecvat, proiectanții au adoptat soluția c.

Dosarul prezentat spre avizare cuprinde:

- un memoriu justificativ
- o planșă conținând planul și elevația vechiului zid (sc. 1/200) și planul de situație (sc. 1/720)
- plan subsol sc. 1/100
- plan parter și etaj I sc. 1/100
- plan etaj II sc. 1/100
- secțiune sc. 1/100
- fațada laterală (Str. Gh. Barițiu) sc. 1/100

Proiectul prevede adăogirea la clădirea existentă a Institutului de Silvicultură din Orașul Stalin, unei aripi noi ce va cuprinde 4 săli de curs (de câte 163 locuri) la parter și etaj I și un amfiteatru la etaj II cu o capacitate de 300 locuri.

Întreaga construcție este amplasată astfel, încât încăleacă pe o porțiune de aproape 27 m vechiul zid al cetății Brașovului, care datează din sec. XVI-lea și care este clasat monument istoric de arhitectură.

Acest zid este compus dintr-o porțiune veche la partea inferioară, având o lărgime de aproape 1,60 m și o supraînălțare de circa 3 m, care supraînălțare, în vederea acestor lucrări, a fost dărâmată pe o porțiune de circa 20 m (s.n., E.G.).

Consiliul, constată că noua soluție a ținut seama de unele observațiuni ce s-au făcut de membrii Comisiei în ședința din 6 iulie a.c. și că deci noua propunere este ameliorată față de prima.

Luând act de adresa Institutului de Istorie și filosofie a Academiei RPR Nr. 1696 din 13 Iulie 1953, prin care aceasta se declară de acord cu soluția propusă de proiectanți în legătură cu vechiul zid, Consiliul dă:

AVIZ FAVORABIL

proiectului cu următoarele condițiuni:

1. La elaborarea proiectului tehnic se va ține seama de normativele existente privitoare la cubaj, suprafețe, circulație, degajări, scări, luminozitate, etc. – pentru construcții de învățământ. Cu această ocazie, proiectul va fi completat cu toate piesele și avizele cerute de HCM 223/1952.

2. Se vor revizui atât dimensiunile hallului de intrare, cât și poziția W.C.-urilor.

3. În cazul când se va dovedi că o singură scară este insuficientă, se va prevedea o scară secundară, ușor accesibilă din hall.

4. Se va face o corectură paralelismului laturilor noii construcții, astfel încât fațada corpului nou să pară cât mai paralelă cu aceea a vechiului corp.

5. Lucrările de săpătură vor trebui efectuate sub continua supraveghere a delegatului Academiei RPR și conform indicațiunilor acestuia.

În cazul când se va constata că și partea superioară a zidului vechi prezintă interes istoric, acest zid se va lăsa să pătrundă cu circa 5 cm în interiorul amfiteatrelor de la parter.

6. În ceea ce privește turnul Ecaterina, precum și porțiunea de zid aflătoare pe terenul Institutului de silvicultură, a cărui refacere urmează să fie efectuată conform obligațiunii în scris de către Min. Gospodării Silvice, se va întocmi la timp un proiect de restaurare însoțit de deviz, care va fi supus CSAC-ului spre avizare.

7. Textul plăcii comemorative va fi conceput în colaborare cu organele Academiei RPR.

8. Este bine că organele Sfatului Popular au dispus oprirea lucrărilor de dărâmare, lucrări care vor putea fi reluate de îndată ce se va întocmi și aproba proiectul definitiv.

II. *Lucrări de reparațiuni la catedrala romano-catolică din Alba-Iulia.* Adresa Min. Cultelor Nr. 11099/953. Valoarea lucrării: 18 784 lei din fonduri proprii Referent: Arh. Ferdinand Fischer

Dosarul cuprinde: 3 devize întocmite de Cooperativa locală „Munca Nouă”.

Lucrările care urmează a se executa sunt:

1. Reparații la acoperișul din țiglă al naosului.
2. Repararea acoperișului de tablă al absidei.
3. Reparațiuni de tâmplărie și vopsitorie la turnul catedralei.

Comisia, luând în discuție proiectul și ținând seama de faptul că sunt numai lucrări de protejare absolut necesare, dă aviz favorabil, cu următoarele recomandări:

a) Luarea va trebui să fie urmărită îndeaproape de arhitectul șef al orașului sau de unul din arhitecții cu experiență din Alba Iulia.

b) Lucrările sunt considerate ca lucrări cu caracter provizoriu, urmând ca pe viitor să se înlocuiască, în limita posibilităților, învelitoarea de tablă simplă cu tablă de aramă.

III. *Normativele de proiectare pentru lucrări de protejare și restaurare a monumentelor istorice de arhitectură.*

Referent: Arh. Toma Socolescu

Dându-se citire propunerilor de normative de proiectare a lucrărilor de protejare și restaurare la monumentele istorice de arhitectură, Consiliul le aprobă în principiu, făcând următoarele observații:

a) Textul normativelor va trebui să capete o formulare cât mai concentrată, urmând ca ideile să fie grupate pe capitole și articole.

b) Este necesar ca proiectanții să întocmească pe lângă piesele desenate și memorii foarte detaliate, utile la acest gen de lucrări.

c) Normativele de proiectare vor împărți lucrările la monumentele istorice în trei categorii (și nu în două, cum s-a propus) și anume:

- lucrări de protejare
- lucrări de restaurare parțială
- lucrări de restaurare totală

Noua redactare a normativelor de proiectare urmează să fie prezentată spre avizare într-o viitoare ședință.

Președinte: Prof. Duiliu Marcu
Membri: Arh. Em. Costescu
Arh. R. Lieblich
Prof. H. Teodoru
Arh. Șt. Balș

PROCES-VERBAL NR. 37 al ședinței din 1.VIII.1953, ora 10,00

COMPUNEREA CONSILIULUI:

Președinte: Prof. Duiliu Marcu
Membri: Arh. E. Costescu
Arh. Ionescu Berechet
Arh. R. Lieblich
Prof. H. Teodoru

De asemenea iau parte ca referenți:

Arh. Gh. Curinschi
Arh. F. Fischer
Dr. P. Năsturel
Arh. T. Socolescu

I. *Lucrări de punere în folosință a castelului din Brâncovenești.*

Valoarea lucrării: 1 170 461 lei
Titular de investiții: MAI reprezentat prin tov. arh. Coțifide
Proiectant: Arh. Stavru Coțifide
Referent: Arh. Toma Socolescu

Dosarul cuprinde:

Piese scrise: memorii și deviz estimativ

Piese desenate: plan de situație (sc. 1/500), plan parter (sc. 1/100), secțiune transversală (sc. 1/100) și două perspective.

Proiectul prevede lucrări de reparații, amenajări și lucrări noi la castel. Lucrările de reparații se compun din lucrări de învelitori, reparațiuni de zidărie, tencuieli și

tâmplărie, refacerea planșeelor (parte din beton armat, parte din dușumele pe grinzi de lemn, cum și vopsitorii și zugrăveli. Amenajările și lucrările noi se compun din executarea unei scări interioare din beton armat executarea câtorva ziduri despărțitoare, deschiderea unora din ferestrele astupate cu zidărie, instalație de apă, lumină și canalizare, cu înființarea a două grupe importante sanitare, completări cu tâmplărie etc.

Consiliul, luând în discuție proiectul, amână luarea unei hotărâri, urmând ca în ședința cea mai apropiată să se ceară părerea tov. prof. Grigore Ionescu, membru în Consiliul de avizare asupra situației actuale a clădirii, care a vizitat la fața locului monumentul, dar care lipsește în ședința de față. În ceea ce privește darea în folosință a castelului, aceasta iese în afara cadrului posibilităților de a hotărî ale Consiliului, urmând ca această chestiune să se hotărască de către conducerea CSAC.

II. *Lucrări de pictură murală la biserica din Bărbulești - Armășești, raion Urziceni, regiunea Ploiești.*

Titular de investiții: Patriarhia Română (reprezentată prin tov. arh. Ionescu Berechet)
Proiectant: Victoria Rădulescu
Referent: Dr. P. Năsturel

Dosarul cuprinde cererea parohiei Bărbulești - Armășești nr. 19/22.VII.1953, de a se aproba pictarea din nou a bisericii, pictura actuală - după afirmația preotului, nefiind „decât o măzgăleală afumată fără valoare”.

Serviciul de pictură bisericească al Patriarhiei a recunoscut că actuala pictură este lipsită de orice valoare și că lucrarea i s-a încredințat, prin concurs, tov. Rădulescu Victoria.

Consiliul ia notă de afirmația tov. arh. Ionescu Berechet, din partea Patriarhiei, că actuala pictură a bisericii din Bărbulești - Armășești a fost cercetată la fața locului de către Comisia de pictură bisericească a Patriarhiei, care a recunoscut lipsa ei de valoare artistică și luând în dezbateră problema, condiționează aprobarea cererii de prezentarea confirmării în scris de către Comisiunea de pictură bisericească a Patriarhiei, a avizului.

III. *Lucrări de renovare la casa Ianu din Caracal.*

Valoarea lucrării: 47 500 lei
Titular de investiții: Sfatul Popular Caracal
Proiectant: S. Ing. Militaru O.
Referent: Arh. Toma Socolescu

Dosarul cuprinde:

Piese scrise: memorii justificativ, deviz estimativ, antemăsurătoare, extras de materiale, seria prețurilor, analiza prețurilor.

Piese desenate: planul casei (fațada principală la sc. 1/50), planul cotel al casei (sc. 1/50).

Problema a fost discutată și în ședința din 9.VII. a.c., când Consiliul a amânat luarea unei hotărâri, urmând ca

dosarul să fie trimis Comitetului pentru Așezămintele Culturale care să-și spună punctul de vedere, atât asupra oportunității, cât și asupra posibilităților de finanțare a acestor lucrări.

În ședința de față se citește răspunsul Comitetului pentru Așezămintele Culturale nr. 23 243/955, din care reiese că „această casă nu prezintă interes, fiind un monument de arhitectură refăcut către anii 1880-1900, din care nu au mai rămas decât doi pereți la pivniță, fiind considerat monument istoric de arhitectură pe motivul că ar fi fost cândva locuința (proprietatea) lui Iancu Jianu, fără acte doveditoare, ci din simple afirmații ale localnicilor, care în acest fel dau informații asupra altor clădiri din Caracal.

Consiliul, ținând seama de faptul că nu există date științifice suficiente, din care să reiasă că această locuință a fost casa lui Iancu Jianu, considerând însă că această clădire reprezintă vechiul tip de casă românească din regiune, hotărăște să dea totuși aviz favorabil lucrărilor de restaurare propuse. În acest caz însă, cheltuielile vor fi suportate de Sfatul popular regional sau raional.

IV. Lucrări de reparații la biserica Sf. Ilie Gorgan din București.

Valoarea lucrărilor: 2 917 lei
Titular de investiții: Parohia Sf. Ilie Gorgan
Proiectant: Arh. Ionescu Berechet
Referent: Arh. T. Socolescu

Dosarul cuprinde numai piese scrise, deviz estimativ, antemăsurătoare, analiza de prețuri, extras de materiale, lista de prețuri, deviz. Lipsesc piesele desenate.

Proiectul prevede desfaceri de tencuială și amenajarea unui coș pentru sobă.

Consiliul, luând în discuție problema, este de acord cu lucrările de refacere a tencuiei la tavane, cu recomandăția de a avea grijă de pictura existentă.

În ceea ce privește amenajarea coșului, Consiliul dă aviz nefavorabil, ținându-se seama de aspectul inestetic și neeficacitatea unui coș amplasat lângă streșină.

De asemenea, Consiliul având în vedere primejdia pe care o reprezintă pentru monument folosirea mai departe a actualei instalații de încălzire, interzice întrebuințarea ei și hotărăște desființarea ei, recomandându-se încălzirea cu sobe cu aragaz (de felul acelor de la biserica Stavropoleos).

V. Lucrări de protejare și reparații la mănăstirea Bascovele, raion Pitești (Adr. Min. Culte nr. 11 215/953).

Referent: Arh. R. Lieblich (în locul arh. T. Socolescu)

Dosarul cuprinde:

Piese scrise: memoriu, antemăsurătoare, deviz, analiza prețurilor, lista de materiale, baza prețurilor.
Piese desenate: fațada principală și laterală (sc. 1/100), planul înveltoarei (sc. 1/100).

Valoarea lucrărilor: 39 000 lei
Proiectant: Arh. V. Moiescu

Devizul prevede următoarele lucrări: refacerea înveltoarei în două variante, cu tablă sau cu șită și completări la căpriori și astereală. De asemenea, jghiaburi și burlane de tablă, reparațiuni mărunte la chilii și lucrări de vopsitorie.

Dosarul a mai fost cercetat și în ședința din 20.VII, când Consiliul a amânat luarea unei hotărâri, pentru ca proiectantul (absent în acea ședință) să poată da lămuririle necesare cu privire la vechimea și forma turelor, pentru o eventuală îndepărtare a lor. Pe baza lămuririlor date de tov. arh. Moiescu (proiectantul acestor lucrări), Consiliul dă aviz favorabil lucrărilor, cu condițiunea ca și turele să fie îmbrăcate în întregime cu șită.

Președinte: Prof. Duiliu Marcu
Membri: Arh. E. Costescu
Arh. Ionescu Berechet
Arh. R. Lieblich
Prof. H. Teodoru

PROCES-VERBAL NR. 38 al ședinței din 5 august 1953, ora 10,00

COMPUNEREA CONSILIULUI:

Președinte: Prof. Duiliu Marcu
Membri: Arh. Șt. Baș
Arh. Ghika Budești
Prof. Gr. Ionescu
Arh. Ionescu Berechet
Arh. R. Lieblich
Prof. H. Teodoru

De asemenea iau parte ca referenți:

Arh. Gh. Curinschi
Arh. F. Fischer
Dr. P. Năsturel
Arh. T. Socolescu

I. Lucrări de restaurare la casa veche din Herești.

Adresa Comitetului pentru Așezămintele Culturale nr. 11 048/24.VII.1953.
Referent: Arh. T. Socolescu

Lucrarea a mai fost examinată în ședința din 2 Aprilie 1953, când Consiliul a dat aviz favorabil cu unele condițiuni, printre care și aceea de a se prezenta pentru forma acoperișului pavilionului central, un studiu cu două

variante și anume: acoperiș bombaz și acoperiș drept cu 4 ape.

În ședința de față se prezintă o fațadă având corpul central acoperit cu un acoperiș drept cu 4 ape.

Luându-se în discuție problema formei acoperișului, majoritatea membrilor din Consiliu este de părere să se păstreze forma curbă ca formă ce a existat la acoperișul părții centrale, înainte ca aceasta să se dărâme.

La aceasta, fac opinie separată tov. Președintele Duiliu Marcu și arh. R. Liebllich, argumentând aceasta prin faptul că acoperișul bombat de tablă al părții centrale, poate să fie o lucrare recentă adăogită, de care s-ar putea face abstracție, iar faptul că nu există vreodovadă certă științifică a formei inițiale a acestui acoperiș ne poate permite o interpretare, repetând forma dreaptă de acoperire a restului clădirii, formă ce este dictată de altfel și de materialul înveltoarii, care va fi din olane, cât și de motive estetice.

Rămâne ca Conducerea CSAC să hotărască.

II. *Lucrări de restaurare la Casa veche din Pribești*
Adresa Comit. ptr. Așezămintele Culturale Nr. 11 048 din 24.7.

Referent: Arh. T. Socolescu

Lucrarea a mai fost examinată în ședința din 2 aprilie, când Consiliul a dat aviz favorabil cu recomandări.

În ședința de față se prezintă fațade și planuri, în care s-a ținut seama de observațiunile din avizul CSAC.

Consiliul examinând aceste planuri, dă aviz favorabil cu recomandări.

În ședința de față se prezintă fațade și planuri, în care s-a ținut seama de observațiunile din avizul CSAC.

Consiliul examinând aceste planuri, dă aviz favorabil cu următoarele observațiuni:

1. Cerdacul va avea aceeași formă frântă de acoperiș ca și restul clădirii.

2. Lucarna triunghiulară va fi înlocuită cu una sau mai multe lucarne rotunde, specifice pentru olane.

3. Deoarece nu se știe exact numărul golurilor din încăperea extremă care apare în plan cu 5 ferestre, se va cerceta amănunțit forma vechilor ferestre, dându-se pentru aceasta teuciala la o parte, în locurile bănuite că ar fi existat vreun gol.

Pentru aceasta, în deosebi la începerea lucrărilor, prezența arhitectului diriginte va fi obligatorie, pentru ca acesta să poată asista la toate cercetările care ar justifica întocmai formele adoptate.

4. La dărâmarea zidăriei părții anexe, se vor cerceta amănunțit toate fragmentele de piatră, cahle, țigle sau alte materiale sau resturi de materiale înglobate în zidărie. Rezultatul acestor cercetări va fi consemnat în jurnalul șantierului, obiectele găsite urmând să fie inventariate și păstrate cu grijă.

5. Execuția lucrărilor se va face sub conducerea și supravegherea arhitectului proiectant și a unui tehnician care va avea răspunderea.

Arhitectul proiectant va avea obligațiunea de a întocmi proiectul de execuție înainte de începerea

lucrărilor și de a da detalii de execuție și toate indicațiunile necesare pe timpul execuției pe șantier.

III. *Lucrări de restaurare la Palatul Mogoșoia*

Se ia în examinare cererea Comitetului pentru Artă nr. 23849 înregistrată la CSAC sub nr. B.S. 2188/25.VII.1953 privind avizarea proiectului tehnic: „Amenajarea ansamblului Mogoșoia și corpului I locuințe” pentru casa de creație și odihnă a oamenilor de cultură și artă.

Valoarea lucrărilor

conform devizelor:

1 462 770 lei

Titular de investiții:

Comitetul pentru Artă

Proiectant:

Institutul de proiectare

„Proiect-București”

Piesele scrise și desenate, precum și documentația în baza căreia se dă avizul, se află depuse la dosarul lucrării. În urma examinării lucrării și în urma discuțiilor purtate în ședință, constatându-se că au fost aduse la îndeplinire recomandările făcute cu prilejul avizării sarcinei de proiectare, aviz nr. 87 A din 12 Mai a.c., se dă aviz favorabil proiectului tehnic, cu următoarele condițiuni:

I. *Corp Palat*

– Întrucât între diferite încăperi de la parter (vestibul, vestiar, grup sanitar, casa scării, etc.) există diferențe de nivel ale pardoselii, se vor cota în planurile de execuție nivelele diferite și se vor prevedea treptele necesare corespunzătoare în puncte cât mai bine luminate, pentru a asigura o circulație lesnicioasă.

– Pardoseala sălii de expoziție prevăzută a fi executată din dale de marmoră lustruită, va fi înlocuită cu material ceramic special, de formă hexagonală, sau, în lipsa acestuia, din cărămidă pe muche de calitate aleasă, așezată într-un desen adecvat.

– Rosturile zidăriei, bolților și pereților de cărămidă ale sălii din subsol se vor face cu rostul plin și șters numai cu mortar de var.

II. *Corp I locuințe*

– Proiectul de execuție va pune la punct neconcordanțele ce există între diferitele planuri și între planurile și fațadele proiectului tehnic, cu privire la numărul de intervale între coloanele porticului de la parter; se vor indica precis cotele pardoselii din diferitele încăperi, prevăzându-se în puncte cât mai bine luminate, pentru trecerea de la un nivel la altul, treptele necesare.

– Se va da un detaliu de arhitectură pentru deschiderea mare dintre cele două încăperi afectate sălii de mese, care va putea fi micșorată prin puncte de susținere intermediare.

– Se va analiza în ce măsură ar mai fi posibilă boltirea tavanelor porticului de la parter, ținând seama că această formă a fost cea inițială proiectată.

– Pentru înlăturarea unor inconveniente posibile, se vor lua măsuri pentru a asigura vizitarea tuburilor de scurgere mascate în tavane, acolo unde se află la etaj

camerele de duș și bae, peste încăperile mari de la parter.

III. *Instalații*

– Înainte de punerea în funcțiune a instalațiilor, se vor lua măsurile necesare pentru executarea instalației de epurare, astfel ca scurgerile să poată fi conduse în lac.

IV. *Execuție*

– Se vor recalcula prețurile de bază la ciment și cărămidă pe baza prețurilor ce se vor obține prin modificarea surselor de aprovizionare pentru aceste materiale, după cum urmează:

Ciment de la București și Fieni

Cărămidă de la Băneasa și de la fabricile din jurul orașului București.

Întrucât devizul lucrărilor proiectate însumează numai 1 462 770 lei, iar suma de care dispune titularul de investiții este de 2 000 000 lei, se recomandă ca, în limita sumelor ce prisosesc, să fie executate lucrările de întreținere și protejare la vechea bucătărie, monument istoric, situată în colțul de nord-est, la incinta de onoare și la biserica veche din afara incintei. Se vor executa cu precădere la aceste două construcții reparații de învelitori, trotuare și tâmplărie, pentru punerea lor la adăpost de intemperii.

Titularul de investiții va lua măsuri ca toate lucrările să fie executate cu cea mai mare îngrijire, sub o atenție și continuă supraveghere a unui arhitect cu pregătire și experiență în materie de restaurare a monumentelor istorice de arhitectură.

IV. *Lucrări de punere în folosință a castelului din Brâncovenești (adresa MAI nr. 214077/27.VII.1953)*

Valoarea lucrării: 1 770 461 lei

Titular de investiții: Ministerul Afacerilor Interne reprezentat prin tov. arh. Coțifide

Proiectant: Arh. Stavru Coțifide

Referent: Arh. Toma Socolescu

Dosarul cuprinde:

Piese scrise: memoriu și deviz estimativ

Piese desenate: plan de situație (sc. 1/500), plan parter (sc. 1/100), secțiune transversală (sc. 1/100 și 2 schițe perspective.

Proiectul prevede lucrări de reparații, amenajări și lucrări noi la castel. Lucrările de reparații se compun din lucrări de învelitori, reparațiuni de zidărie, tencuieli și tâmplărie, refacerea planșelor (parte din beton armat, parte din dușumele pe grinzi de lemn, cum și vopsitorii și zugrăveli. Amenajările și lucrările noi se compun din executarea unei scări interioare din beton armat, executarea câtorva ziduri despărțitoare, deschiderea unora dintre ferestrele astupate cu zidărie, instalație de apă, lumină și canalizare, cu înființarea a două grupuri importante sanitare, completări cu tâmplărie, etc.

Lucrarea a fost examinată și în ședința din 1 august a.c., când Consiliul a amânat luarea unei hotărâri, urmând să se cunoască și părerea tov. prof. Grigore Ionescu asupra actualei situațiuni a acestei clădiri.

Consiliul reexaminând proiectul, dă aviz favorabil acestor lucrări, cu următoarele condițiuni:

1. Se va întocmi un proiect complet pentru instalații sanitare și canalizare, ținându-se seama de toate normele tehnico-sanitare în vigoare.

2. Se vor lua măsuri de prevenire a incendiului.

3. Numărul paturilor în dormitoare nu va depăși cel prescris de norme, pentru a se asigura volumul de aer necesar¹.

4. Se vor întocmi din timp proiectele definitive de beton armat pe baza cărora se vor executa lucrările respective.

5. MAI va lua măsurile necesare pentru a se întocmi de către serviciul său de arhitectură sau de către Institutul de Proiectare un proiect complet de restaurare a acestui castel, în care să fie înglobate și lucrările proiectate, care proiect va fi supus avizării CSAC, pentru a fi realizat de către MAI în una sau mai multe etape. În acest scop se va cerceta amănunțit dacă în zidurile de umplutură nu sunt înglobate ancadrame vechi de piatră sau alte elemente vechi de construcție, care ar prezenta un interes arheologic. Acestea vor fi inventariate și păstrate cu grijă, sesizându-se CSAC-ul.

6. MAI va înlesni vizitarea monumentului de către delegații CSAC-ului.

Președinte: Prof. Duiliu Marcu

Membri: Arh. Șt. Balș
Arh. Ghica Budești
Prof. Gr. Ionescu
Arh. Ionescu Berechet
Arh. R. Lieblich
Prof. H. Teodoru

NOTA REDACȚIEI. Volumul proceselor-verbale ale ședințelor din 1952–1953 cuprinde un număr redus de stenograme, ultima disponibilă privind ședința din 18 iunie 1953. Lipsesc în consecință stenogramele din 1 și 5 august, care ar fi permis precizarea formulei „punere în folosință de către MAI” a castelului Kemeny din Brâncovenești (pe atunci în regiunea Mureș Autonomă Maghiară). Judecând după beneficiar și după grija privind numărul paturilor din dormitoare (condiții – p. 3), rezultă că în acest castel a funcționat o închisoare, desigur politică, la care se renunțase înainte de 1962, când ansamblul adăpostea un cămin de debili mintali și un spital de copii cu cazuri patologice ireversibile (**Eugenia Greceanu**).

PROCES-VERBAL NR. 39 al ședinței din 7 august 1953, ora 9,00

COMPUNEREA CONSILIULUI:

Președinte: Prof. Duiliu Marcu

Membri: Arh. Balș Ștefan
Arh. E. Costescu
Arh. Ghika Budești
Arh. Ionescu Berechet
Prof. Grigore Ionescu
Arh. R. Lieblich

Arh. Pașa I.

Prof. H. Teodoru

De asemenea iau parte ca referenți:

Arh. Gh. Curinschi

Arh. F. Fischer

Referenți: Dr. P. Năsturel

Reprezentantul Min. Cultelor, deși invitat, lipsește de la ședință.

I. *Lucrări de construire a unei aripi noi (amfiteatru) adăugită la clădirea existentă a Inst. de Silvicultură din Orașul Stalin.*

Adresa Ministerului Silviculturii nr. 1044/5.VIII.1953 (proiect tehnic).

Valoarea lucrării

de construcții: 1 175 00 lei

Proiectant: Serviciul de construcții din Min. Gospod. Silvice
Arh. Dodiță și Ioniță

Titular de investiții: Ministerul Gospodăriei Silvice
Referent: Arh. R. Lieblich

Lucrarea a mai fost avizată și în ședințele din 28.VI. și 6.VII. a.c., când s-a amânat luarea unei hotărâri și în ședința din 24.VII.1953, când beneficiarul a prezentat o nouă soluție în fază de sarcină de proiectare și când Consiliul a dat proiectului aviz favorabil cu recomandări.

În ședința de față se prezintă proiectul tehnic, la care s-a ținut seama de recomandările date și care cuprinde următoarele:

a. *Piese scrise:* memoriu justificativ

b. *Piese desenate:*

Plan de situație sc. 1/720) releveul zidului vechi (sc. 1/200)

Fațada (sc. 1/50)

Plan subsol

Plan parter

Plan etaj I

Plan etaj II

Secțiune

} sc.1/50

Consiliul ia act de declarația tov. arh. Dodiță că planșele de rezistență și instalație vor fi înaintate ulterior.

Luându-se în discuție proiectul, Consiliului dă aviz favorabil cu următoarele condițiuni:

1. Având în vedere dificultățile de acces de la corpul vechi la corpul nou, ivite din cauza nivelelor diferite și din cauza înălțimii insuficiente de sub scară, se va revizui poziția scării, împingând-o în spre hallul de intrare. Ca o consecință, se va desființa bateria de closete de la parter, mutând-o la subsol.

2. Se va reexamina forma și gruparea ferestrelor din fațada posterioară, pentru a le armoniza cu cele din fațadele laterale, precum și cu acelea ale vechei clădiri.

3. Se vor simplifica arcadele de la parterul fațadei posterioare, renunțându-se la impostele deasupra pilor.

4. Avându-se în vedere că volumul amfiteatrelor mici este la limita acceptabilă, se vor prevedea ferestrele cu supralumină (oberlicht).

5. Lucrările de săpătură vor trebui efectuate sub continua supraveghere a delegatului Academiei RPR și

conform indicațiilor acestuia. În zidul când se va constata că și partea superioară a zidului vechi prezintă interes istoric, acest zid se va lăsa să pătrundă cu circa 5 cm în interiorul amfiteatrelor de la parter.

6. Proiectul va fi completat cu toate piesele și avizele cerute de HCM 223/952 și în special cu planșele și calculele de rezistență și instalație, care vor fi supuse spre avizare CSAC.

7. În ceea ce privește turnul Ecaterina, precum și porțiunea de zid aflătoare pe terenul Institutului de Silvicultură, a căror refacere urmează să fie efectuată conform obligațiunii în scris de către Ministerul Silviculturii, se va întocmi la timp un proiect de restaurare însoțit de deviz, care va fi supus CSAC-ului spre avizare.

8. Placa comemorativă, care potrivit angajamentului luat de către Min. Gospod. Silvice va fi montată cât mai vizibil în portic, va avea un text care va fi conceput în colaborare cu organele Academiei RPR.

9. Este bine că organele Sfatului Popular au dispus oprirea lucrărilor de dărâmare, lucrări care vor putea fi reluate de îndată ce se va întocmi și aproba în întregime proiectul definitiv.

II. *Lucrări de restaurare la Castelul Bran* Adresa Comitetului pentru Așezămintele Culturale.

Valoarea lucrărilor: 110 000 lei

Titular de Investiții: Comitetul pentru Așezămintele Culturale reprezentat prin tov. arh. Costescu și prin tov. Pașa Ion

Proiectant: Arh. E. Costescu

Referent: Arh. R. Lieblich

Proiectul lucrărilor de restaurare a castelului Bran a fost examinat în ședința din 7 aprilie a.c. când Consiliul l-a aprobat, dând aviz favorabil cu unele recomandări, dintre care și aceea de a prezenta spre avizare desene de detaliu pentru facerea ușii noi din grilă metalică la intrarea în castel.

În ședința de față se prezintă detaliile cerute prin aviz. Acestea se compun din două planșe:

1. Detaliile de releveu al ușii de intrare și a grilei existente la fereastră (sc. 1/10 și 1/20).

2. Detalii pentru execuția grilei metalice la ușa de intrare (sc. 1/20).

Consiliul examinând aceste planșe dă aviz favorabil cu condițiunea de fixare a grilei în zidărie.

III. *Lucrări de restaurare la mănăstirea Neamț* Adresa Min. Cultelor nr. 12406/955.

Valoarea lucrărilor: 1 585 000 lei

Titular de investiții: Ministerul Cultelor

Referent: Arh. Gh. Curinschi

Proiectant: ISPROR – Arh. Șt. Balș

Dosarul cuprinde: proiect în fază de sarcină de proiectare.

Piese scrise: memoriu.

Piese desenate: releveu (3 planșe) și proiect (7 planșe).

Proiectul prevede următoarele lucrări:

– Refacerea galeriilor de acces la chilli pe două etaje

- Refacerea în forme vechi a acoperișului bisericii mari

- Dărâmarea bisericii mici

- Amenajarea curții interioare

- Refacerea părții superioare și a acoperișului celor două turnuri

- Refacerea acoperișului chiliilor în țiglă smălțuită.

Consiliul luând în discuție proiectul și referatul prezentat, discută asupra problemelor dărâmării bisericii mici, inspirată din stilul clasicismului rus, asupra schimbării formei învelitorilor turnurilor, precum și asupra propunerii de refacere a șirului de chilii.

Se amână luarea unei hotărâri până la ședința viitoare.

Președinte: Prof. Duiliu Marcu

Membri: Arh. Baș Șt.

Arh. E. Costescu

Arh. Ghika Budești

Arh. Ionescu Berechet

Prof. Gr. Ionescu

Arh. R. Lieblich

Arh. Pașa Ion

Prof. H. Teodoru

PROCES-VERBAL NR. 40 al ședinței din 12.VIII., ora 9,00

COMPUNEREA CONSILIULUI:

Președinte: Prof. Duiliu Marcu

Membri: Arh. Șt. Baș

Arh. E. Costescu

Arh. Ghika-Budești

Arh. Ionescu-Berechet

Prof. Gr. Ionescu

Arh. R. Lieblich

I. Simionescu

Prof. H. Teodoru

I. Cererea parohiei bisericii Icoanei privitoare la dărâmarea casei vechi din str. Maria Rosetti nr. 9 (adr. nr. 11778/953 înregistrată la CSAC sub nr. 99532/953

Avându-se în vedere că această casă reprezintă unul din rarele exemplare de case vechi din București, Consiliul dă aviz nefavorabil dărâmării ei, cerând reconstituirea ei întocmai, din materiale durabile. Pentru aceasta se vor recupera elementele pridvorului, copiindu-se prin mlaje decorația de stuc a arcadelor și anume, fiecare element în parte, pentru a se reproduce întocmai și a se evita uniformizarea acestor elemente.

Reconstituirea se va face de preferință pe locul în care se găsește, urmând ca la întocmirea planului de sistematizare a cvartalului respectiv să se țină seama pe cât posibil de această situație. Propunerea de reconstituire și de folosire va fi supusă din nou spre avizare CSAC-ului de către Min. Cultelor, de acord cu Statul Popular al Capitalei (ca interesat pentru istoria

Bucureștiului), care vor găsi și sumele necesare acestei reconstituiri.

II. *Lucrări de restaurare la mănăstirea Neamț.*
Adresa Ministerului Cultelor nr. 12406/953. (sarcină de proiectare).

Valoarea lucrării: 1 585 000 lei

Titular de investiții: Ministerul Cultelor și Patriarhia Română

Proiectant: ISPROR (Arh. Șt. Baș)

Referent: Arh. Gh. Curinschi

Față de starea actuală, care arată ca lucrare strict necesară refacerea galeriilor de lemn, această sarcină de proiectare cuprinde următoarele lucrări:

a. Refacerea galeriilor de acces la chilii pe două etaje împrejurul curții, exceptând o parte a laturii de nord, unde circulația este prevăzută a se face printr-un culoar interior.

b. Refacerea în forma veche a acoperișului bisericii mari.

c. Dărâmarea bisericii mici <Sf. Gheorghe>

d. Amenajarea curții interioare.

e. Refacerea părții superioare și a acoperișului celor două turnuri.

f. Refacerea acoperișului chiliilor.

Eșalonarea lucrărilor se prevede în patru etape, din care prima în 1953 trim. IV, în limita fondului de 140 000 lei alocat în acest scop.

Dosarul cuprinde următoarele piese:

Piese scrise: memoriu justificativ, memoriu organizare șantier, plan perspectivă, plan forțe producție și materiale, tabel studii fizice.

Piese desenate:

- plan situația existentă
- plan situația de viitor
- Fațade existente
- Fațade spre est
- Fațade spre sud
- Fațade spre vest
- Fațade spre nord
- Acoperiș biserică
- Perspectivă colț sud-vest
- Perspectivă colț nord-vest

Sc. 1/200

Consiliul, luând în discuție sarcina de proiectare, dă aviz favorabil cu următoarele recomandări:

1. În ceea ce privește galeriile de acces la chilii, ele vor fi prevăzute pe toate cele patru laturi ale curții (inclusiv cea de nord), căutându-se însă o simplificare a motivelor prea numeroase care aduc prea multă varietate într-un ansamblu mănăstiresc, care trebuie să aibă caracterul de spațiu liniștit și simplu.

Ar fi de dorit ca streășina să fie puțin prelungită, pentru o mai bună apărare a cerdacului contra intemperiilor.

2. Cu privire la biserică mică, propusă de proiectanți pentru a fi dărâmată, se vor face cercetări (sondaje) cu scopul de a se recunoaște înfățișarea primitivă a acestei biserici și de a se descoperi eventual urmele vechii biserici a lui Petru Mușat. În urma acestor cercetări, care

vor fi prezentate CSAC-ului, acesta va hotărâ asupra dărâării sau menținerii ei.

3. În același timp se vor face sondaje și studii la turnul de intrare, pentru a stabili epocile de construcție, după care se va putea hotărâ asupra formei și asupra înălțimii acestui turn.

4. Se va revizui traseul aleilor de acces de la intrare la biserică și la celelalte elemente componente ale acestui ansamblu mănăstiresc, căutându-se o rezolvare cât mai lesnicioasă a circulației în curte.

5. Proiectul tehnic, la care se va ține seama de recomandările de mai sus, urmează să fie supus din nou spre avizare CSAC.

III. *Cererea Institutului de Istorie a Partidului nr. 588/953* privitoare la indicarea liniei ce trebuie urmată în proiectul de terminare a muzeului Lenin-Stalin de la Șoseaua Kiseleff.

Consiliul, luând în discuție această cerere hotărăște ca la lucrările ce se execută anul acesta la muzeul Lenin-Stalin, să se aibă în vedere și posibilitatea ca în viitor să se execute și o a patra latură (de vest) de legătură, respectându-se pe cât posibil arhitectura proiectului inițial. Pentru interioare se va păstra spiritul aceleiași arhitecturi, ținându-se însă seama de programul noului muzeu, de tehnica avansată a muzeografiei actuale și făcându-se concesiunile în consecință, ca obiectele să fie expuse în cele mai bune condițiuni (lumină, spațiu, vizibilitate, perspectivă, etc.).

Hotărârea definitivă urmează să se ia după ce o Comisie restrânsă, compusă din proiectant, împreună cu Președintele Consiliului (Prof. Duiliu Marcu), referentul proiectului (arh. Ghika-Budești) și arhitectul-șef al orașului (arh. Pompiliu Macovei), va examina problema și la fața locului.

Președinte: Prof. Duiliu Marcu

Membri: Arh. Șt. Bals

Arh. E. Costescu

Arh. Ghika-Budești

Arh. Ionescu-Berechet

Prof. Gr. Ionescu

Arh. R. Lieblich

I. Simionescu

Prof. H. Teodoru

PROCES-VERBAL – PROTOCOL

al ședinței din 14 august 1953

pentru discutarea Decretului privind protecția, restaurarea și folosirea monumentelor culturale.

PREZENȚI:

Prof. Ladislau Adler – Vicepreședinte CSAC

Prof. Duiliu Marcu – Membru în Comitet CSAC

Prof. Grigore Ionescu – Academia R.P.R.

Prof. Popescu Dorin – Muzeul de Antichități

Tov. Constantinescu M. – Comitetul pentru Colectări Agricole

Arh. E. Costescu – Comitetul pentru Așezămintele Culturale

Arh. Șt. Coțifide – Ministerul Afacerilor Interne

Av. E. Dimitriu – Of. Juridic CSAC

Arh. Ionescu Berechet – Patriarhia

Arh. R. Lieblich – Dir. Gl. Monumente Istorice – CSAC

Tov. Moiceanu – Ministerul Cultelor

Tov. Pecker – CSAC

Tov. Stoian – Comitetul pentru Așezămintele Culturale

Deși invitați, lipsesc de la ședință delegații următoarelor instituții:

Ministerul Gospodăriilor Comunale

Ministerul Gospodăriilor Silvice

Ministerul Agriculturii

Comitetul pentru Artă

Institutul de Istorie

Ședința a fost condusă de tov. vicepreședinte Adler L. care, în deschidere, arată că scopul elaborării Decretului privind protecția, restaurarea și folosirea monumentelor culturale constă în delimitarea atribuțiilor pentru diferite instituții în legătură cu problemele de mai sus, pentru a se evita ca anumite atribuțiuni să fie îndeplinite de mai multe instituții și altele să fie complet neglijate. Trebuie evitată această situație, pentru că problema monumentelor culturale este foarte importantă și preocupă în mod deosebit Guvernul.

Întrucât au intervenit modificări la forma inițial propusă și trimisă pentru observațiuni celor interesați, propune să se dea citire noii redacții, urmând a fi apoi discutate observațiile celor prezenți.

Tov. arh. Lieblich Richard a citit textul modificat al proiectului de decret privind protecția, restaurarea și folosirea monumentelor culturale, propus de CSAC – Direcția Generală a monumentelor Istorice – împreună cu Oficiul Juridic.

După citirea proiectului, tov. prof. Duiliu Marcu aduce la cunoștință că, în urma trimiterii proiectului de decret la instituțiile interesate, s-au primit observațiuni de care, la noua redactare a proiectului, s-a ținut seama.

Referitor la observațiile Comitetului pentru Așezămintele Culturale, în ceea ce privește art. 3 al Decretului 46 din III/951 pentru organizarea științifică a muzeelor și conservarea monumentelor istorice și artistice, că este în dezacord cu art. 4 al proiectului, tov. Dimitriu arată că numai ultima parte a art. 3 vorbește de sarcinile Comisiei științifice a muzeelor, monumentelor istorice și artistice de pe lângă Academia R.P.R. Această ultimă parte a art. 3 din Decretul 46/951 „va face propuneri Consiliului de Miniștri pentru acordarea calității de monument istoric sau artistic” urmează să fie abrogată, pentru descongestionarea activității Consiliului de Miniștri și pentru simplificarea formalităților ce ar urma să fie îndeplinite în acest caz. Acordarea calității de monument cultural se va face de fiecare Comitet în parte, cu avizul Comisiei Științifice a muzeelor, monumentelor istorice și artistice.

Tov. Vicepreședinte Adler cere să se arate expres ce anume va fi abrogat prin noul decret.

Tov. prof. Grigore Ionescu, din partea Comisiei Științifice a Muzeelor, propune să se cerceteze cu atenție H.C.M. 968 din 4.IV.1953, pe baza căreia funcționează Comisia de inventariere a monumentelor culturale, precum și decretul pe baza căruia funcționează Comisia științifică a muzeelor, monumentelor istorice și artistice de pe lângă Academia R.P.R., pentru a se pune de acord cu noul Decret și deci modificările să fie specificate.

Dânsul arată în continuare că, până la data de 31 iulie 1953, operațiunea de inventariere pe teren a tuturor monumentelor culturale a fost făcută de Comisia de inventariere. În prezent, un colectiv de specialiști întocmește liste de clasare pentru un număr de 6-7 000 monumente. Pentru restul, vor trebui făcute studii la fața locului, fapt pe care Comisia nu-l va putea îndeplini în termenul dat - ianuarie 1954. Comisia va prezenta Consiliului de Miniștri materialul cules în urma inventarierii, clasa și repartizarea lor urmând a se face pe baza acestui inventar pe Comitete, pentru fiecare categorie de monument, astfel cum au fost împărțite prin decretul propus la art. 2.

Tov. Vicepreședinte Adler arată că atribuirea calității de monument istoric se face pe baza inventarului și listelor elaborate de Comisia de Inventariere, conform HCM 968/1953, iar în continuare, Comitetele de la art. 3 al proiectului de decret, cu sarcina de a acorda calitatea de monument cultural. În această situație poate interveni însă dificultatea încadrării unui monument cultural într-o categorie sau alta (art. 2 proiect decret), el fiind în legătură cu mai multe domenii. De pildă, ruinele unei cetăți descoperite în urma săpăturilor arheologice pot fi încadrate atât în categoria monumentelor istorice de arhitectură, cât și în cea a monumentelor istorice și arheologice. Proiectul de decret nu soluționează această problemă și trebuie prevăzută.

Tov. prof. Duiliu Marcu precizează că s-a prevăzut posibilitatea colaborării între mai multe instituții pentru aceste cazuri; exemplu: art. 3 pct. a stabilește un eventual acord pentru monumentele de artă plastică, parte integrantă din cele istorice de arhitectură, între CSAC și Comitetul pentru Artă, acord posibil și între alte Comitete când este necesar.

Tov. vicepreședinte Adler consideră că trebuie arătat expres acest lucru într-un articol separat.

Tov. Dorin Popescu, din partea Muzeului Național, arată că la Direcția Generală a Treburilor se află un proiect de H.C.M. privind reglementarea muzeelor și deci această problemă nu trebuie cuprinsă în decretul propus de CSAC. A rămas să se constate ulterior dacă problema muzeelor trebuie să figureze sau nu în acest decret.

Delegatul Comitetului de Stat pentru Colectări Agricole va trimite observațiile sale în scris după studierea proiectului de decret propus de CSAC și s-a retras din ședință.

Tov. vicepreședinte Adler propune ca posibilitatea scoaterii din planul de culturi agricole a terenurilor - mo-

numente arheologice etc. - sau a zonelor de protecție să fie prevăzută expres în decret.

Tov. Dimitriu arată că problema scoaterii acestor terenuri s-a pus în ceea ce privește zonele de protecție ale monumentelor culturale, întrucât Sfatul Popular care stabilește planurile de culturi poate face acest lucru în colaborare cu Comitetele de la art. 3 și cu acordul Academiei.

Urmează să se precizeze în art. 8 că se poate proceda la scoaterea din planurile de culturi agricole a suprafețelor monumentelor arheologice etc.

Tov. arh. Costescu din partea Comitetului pentru Așezămintele Culturale este de părere să se stabilească o denumire unitară a monumentelor în sensul H.C.M. 968/53, care le numește monumente ale culturii materiale.

Tov. Pecker atrage atențiunea că există două categorii bine determinate de monumente: cele ale culturii materiale și cele ale culturii propriu-zise, care nu au servit scopurilor economice. E de părere să se rămână la „monumente culturale”.

Tov. vicepreședinte consideră, de asemenea, că e mai bine să se păstreze vechea denumire, urmând să se ia legătura și cu tov. ing. Luchian pentru discutarea acestei probleme.

Se propune introducerea la art. 30 „... și a Muzeului Național”, deoarece organizarea tuturor săpăturilor arheologice se face de către acesta. Până acum, săpăturile arheologice se făceau de către Academia R.P.R., iar restaurările de către Comitetul pentru Așezămintele Culturale. Ar trebui să se treacă și sarcina de restaurare la Academie, pe lângă aceea de a face săpăturile, pe care o are. Rămâne să se ia legătura cu Academia R.P.R., pentru a-i cunoaște punctul de vedere în această problemă.

Tov. Dimitriu, referindu-se la decretul de înființare și organizare a Comitetului pentru Artă nr. 166 art. 3, pct. I, trebuie modificat, iar punctul n trebuie abrogat, deoarece problemele reglementate de acestea sunt cuprinse în decretul propus.

În ceea ce privește propunerea Comitetului pentru Artă de a i se da dreptul să controleze vânzările obiectelor artistice prin Consignație și de a le cumpăra cu preferință, nu este posibil deoarece este grea însăși determinarea sferei noțiunii de obiect de artă. A propus, de asemenea, să se introducă la art. 26 ca, pentru muzeele de artă, să se ceară aprobarea Comitetului pentru Artă.

Ministerul Cultelor, prin tov. Moiceanu, nu este de acord cu art. 13 pentru că vorbește de închirierea monumentelor istorice de arhitectură și încheierea de contracte de protecție pentru acestea. Cere să fie exceptate de la această dispozițiune Cultele, deoarece ar însemna ca Ministerul Cultelor să închirieze bisericile Patriarhiei, bisericile fiind în patrimoniul Patriarhiei.

Tov. Dimitriu arată că problema închirierii se pune numai pentru cele care nu sunt folosite de cel care le are în patrimoniu. Dacă Patriarhia are în patrimoniul său

bisericile și le folosește, închirierea este exclusă; dar pentru că folosește un monument istoric de arhitectură, trebuie să încheie o obligațiune de protecție cu Statul Popular pe teritoriul căruia se află monumentul.

Tov. Moiceanu arată în continuare că, până în anul 1950, bisericile s-au întreținut și restaurat din fonduri proprii, Statul ajutându-le de la buget în mică măsură. În 1950, când s-au reparat monumente culturale, s-au dat și cultelor fonduri pentru asemenea reparații. Patriarhia în tot acest timp făcea restaurări din fonduri proprii. Este de acord cu încheierea obligațiunii de protecție.

Propune să se înscrie în decret la art. 13 „... că monumentele istoice de arhitectură cu caracter religios...” și „...obligațiunea de închiriere nu se aplică monumentelor cu caracter religios”.

Tov. Dimitriu precizează că Patriarhia nu va încheia contract de închiriere dacă folosește monumente istorice de arhitectură din patrimoniul său.

Tov. vicepreședinte, analizând în general problema veniturilor ce s-ar realiza în urma monumentelor istorice de arhitectură, propune să se ia legătură cu Ministerul Finanțelor pentru a vedea dacă se realizează într-adevăr fonduri din aceste venituri; să nu se ivească situația ca ele să nu poată acoperi înseși cheltuielile de contabilitate, etc.

Trebuie analizat textul sovietic în legătură cu aceasta, pentru a vedea scopul taxelor impuse pe lângă chirie, având în vedere caracterul special al unui monument istoric de arhitectură. Rămâne de analizat problema colaborării dintre C.S.A.C. și Ministerul Cultelor în conducerea și controlul monumentelor religioase. În caz de dezacord, în această problemă, se va discuta și cu forurile superioare – Consiliul de Miniștri.

Prof. Ladislau Adler
Prof. Duiliu Marcu
Prof. Grigore Ionescu
Prof. Dorin Popescu
Tov. Constantinescu M.
Arh. E. Costescu
Arh. St. Coțifide
Arh. Ionescu Berechet
Tov. E. Dimitriu
Arh. R. Lieblich
Tov. Moiceanu
Tov. Pecker
Tov. Stoian

PROCES-VERBAL NR. 41
al ședinței din 19 VIII 1953, ora 11,00

COMPUNEREA CONSILIULUI:

Președinte: Prof. Duiliu Marcu
Membri: Arh. Șt. Balș
Arh. Ghika-Budești
Prof. Gr. Ionescu
Arh. Ionescu Berechet
Arh. R. Lieblich
Prof. H. Teodoru

De asemenea ia parte ca referent: Dr. P. Năsturel
I. *Lucrări la biserica de lemn din Rădăcinești-Lărgășeni, Reg. Bârlad.*

(Adresa Episcopiei Buzăului Nr. 5176/13.VII.1953 înregistrată la CSAC sub nr. 10133/11.VIII.1953)

Valoarea lucrării: 22 000 lei
Proiectant: Serv. Tehnic al Episcopiei Buzăului
Referent: Arh. Ferdinand Fischer (al căru referat este citit de arh. Lieblich, dat fiind că referentul lipsește din ședință).

Dosarul cuprinde: adresa Nr. 5176 a Episcopiei Buzăului purtând viza și aprobarea principială a Min. Cultelor (din 11 august 1953), deviz estimativ, antemăsurătoare, analiza de prețuri, precum și o fotografie.

Sunt prevăzute următoarele lucrări: tencuieli interioare pe rabiț la pereți și tavane (pereții fiind din bărne de lemn, iar acestea fiind rărite, vântul pătrunde în interiorul bisericii prin spațiile dintre bărne) precum și montarea catapetesmei cu completarea pieselor lipsă.

Din piesele ce se găsesc la dosar, se constată că lipsesc planurile și detaliile, din care să reiasă că interiorul nu prezintă valoare, astfel ca el să poată fi tencuit, deasemenea în mențiunea făcută de Min. Cultelor, nu se specifică din ce fonduri se fac aceste lucrări și cine este titularul de investiții.

Față de aceste constatări, Consiliul amână luarea unei hotărâri, urmând ca dosarul să fie prezentat din nou într-o ședință viitoare și studiat pe baza documentației suplimentare ce va putea fi procurată de la Comitetul pentru Așezămintele Culturale din arhiva fostei Comisiuni a Monumentelor Istorice.

II. Cererea Institutului de Istorie a Partidului Nr. 588 din 1953, privitoare la indicarea liniei ce trebuie urmată în proiectul de terminare a muzeului V. I. Lenin și I. V. Stalin din Șoseaua Kiseleff.

Această cerere a fost discutată și în ședința din 12 august 1953, când Consiliul a stabilit în linii generale calea ce trebuie să fie luată după ce o Comisie restrânsă va examina problema la fața locului.

Consiliul ia act de concluziile făcute la fața locului de către Comisia restrânsă, compusă din prof. Duiliu Marcu, prof. Grigore Ionescu, Prof. H. Teodoru și arh. Ghika-Budești și hotărăște trimiterea unei adrese către Comitetul pentru Artă și una către Institutul de Istorie a Partidului, care va avea următorul conținut:

„Întrucât în această clădire, care constituie unul din monumentele istorice de arhitectură ale Capitalei RPR, se află în prezent adăpostită expoziția permanentă I. V. Stalin și Muzeul de Artă Națională, pendinte de Dvs., vă comunicăm punctul nostru de vedere în problemele legate de înființarea noului muzeu. Importanța educativă excepțională a Muzeului de Artă Națională, care constituie un tezaur de neînlocuit pentru istoria poporului nostru, comportă luarea tuturor măsurilor pentru funcționarea neîntreruptă a acestuia. În acest scop, o

eventuală mutare nu poate fi efectuată, decât numai după ce se va fi găsit un spațiu adecuat funcționării lui, în care obiectele de expus să fie remontate imediat. Demontarea și păstrarea obiectelor în lăzi, până la găsierea eventuală a unor spații adecuate pentru acest scop, ar echivala cu desființarea lui.

Față de alternativele ce ne-au fost comunicate de reprezentantul Dvs., tov. arh. H. Teodoru, în vederea mutării Muzeului de Artă Națională, suntem de părere că propunerile de a instala muzeul într-o clădire din vecinătatea Palatului RPR, folosind subsolul acestuia ca depozite sau aceea de a expune colecțiile în clădirea fostului muzeu Toma Stelian din Șoseaua Kiseleff, sunt realizabile și necorespunzătoare.

– Propunerea de a muta colecțiile în unele clădiri din vecinătatea muzeului Satului, până la construirea unei galerii speciale de-a lungul Șos. Kiseleff, nu ar asigura imediată posibilitate de funcționare a Muzeului, deoarece clădirile existente propuse de Dvs. sunt cu totul improprii scopului, iar edificarea unei noi clădiri în zona verde a parcurilor Capitalei, realizabilă numai într-un viitor mai depărtat, ar constitui o greșeală urbanistică.

Pe de altă parte, caracterul și importanța unui muzeu care să înfățișeze rolul uriaș al ziditorilor socialismului, Lenin și Stalin, ar justifica ideea de a se executa un muzeu anume construit, care să răspundă necesităților programului său special, la care să se țină seama și de planurile muzeelor existente de acest gen și în care să se poată expune tot materialul în cele mai bune condițiuni.

De altfel, după părerea noastră, toate amenajările ce s-ar aduce actualei clădiri nu vor putea soluționa în întregime problemele puse în programul acestui muzeu.

În lumina acestor considerate, suntem de părere să se facă tot ce este posibil pentru păstrarea pe loc a Muzeului de Artă Națională, evitându-se întreruperea funcționării sale, muzeului Lenin-Stalin urmând să i se execute o clădire anume construită, care să corespundă întocmai scopului său.

III. *Cererea Comitetului pentru Așezămintele Culturale* Nr. 23599 privitoare la demontarea unor sobe din palatul Alexandru Ioan Cuza din Iași.

Referent: Arh. R. Lieblich

Consiliul ia notă de această adresă prin care se face cunoscut demontarea a două sobe mari distruse, din sala dinspre stradă a palatului Alexandru Ioan Cuza din Iași și încercarea de a se remonta din cahlele rămase o sobă mai mică, într-una din încăperile de la parter și hotărăște trimiterea unei adrese observatorii către Sect. Culturală a Sfatului Popular al regiunii Iași, în care să se atragă atențiunea următoarele:

– Demolarea celor două sobe mari, vechi (din cahle verzi) nu s-a efectuat în condițiuni bune, nefăcându-se un proces verbal de demolare a sobelor, în care să fie specificat numărul cahlelor de reîntrebuințat.

– Sobele noi, improvizate din materiale de culoare nepotrivită au fost construite fără avizul CSAC.

– Se va cere întocmirea unui memoriu, în care să se arate cauzele nemontării întocmai a sobelor vechi.

IV. *Lucrări de reparare a aghiasmatarului de la mănăstirea Neamț.* (adresa Min. Cultelor nr. 12770/953)

Referent: Dr. Petre Năsturel

Consiliul ia notă de starea proastă a aghiasmatarului de la mănăstirea Neamț, deteriorat de o furtună ce s-a produs la sfârșitul lunii iulie. De aceea, este de părere să se facă cunoscut Ministerului Cultelor, ca din fondurile de intervenții urgente pentru monumente istorice, să se aloce suma necesară pentru reparații urgent necesare la această construcție. Reparațiile vor consta din câmpirea cupolei existente. Lucrările de refacere totală urmează să se facă anul viitor.

V. *Lucrări pentru restaurarea zidului cetății mănăstirii Frumoasa din Iași și a casei parohiale din incinta acestei mănăstiri.*

Adresa Min. Cultelor Nr. 12857/953

Valoarea lucrării: 100 000 lei

Titular de investiții: Ministerul Cultelor

Proiectant: Arh. Andrei Loiso

Referent: Arh. Richard Lieblich

Dosarul cuprinde:

a) *Piese scrise:* memoriu, deviz, anemăsurătoare, analiza prețurilor, seria prețurilor și extras de materiale.

b) Planul acoperișului (atașat în original la un exemplar sc. 1/100)

Lucrările prevăzute în proiect sunt următoarele:

– desfacerea și refacerea așterei și înveltoarei;
– executarea de jgheaburi și burlane din tablă galvanizată;

– tencuieli și spoieli la fațade, zidărie de piatră în fundație și elevație.

Consiliul, luând în discuție proiectul, dă aviz favorabil cu următoarele condițiuni:

1. Se vor face numai cârpele de tencuieli și nu tencuirea tuturor fațadelor, astfel cum sunt prevăzute în deviz.

2. Se va suprima art. 8 din deviz, spoieli exterioare, păstrându-se părțile vechi în culoarea lor actuală.

3. Arhitectul proiectant va avea obligația de a întocmi detalii de execuție și a da toate indicațiile necesare cu privire la streășină, burlane, etc.

4. Forma acoperișului va fi păstrată întocmai ca aceea a acoperișului existent.

5. Execuția lucrărilor se va face sub conducerea și supravegherea arhitectului proiectant și a unui tehnician, care va avea răspunderea.

Președinte: Prof. Duiliu Marcu

Membri: Arh. Șt. Balș

Arh. E. Costescu

Arh. Ghika Budești

Prof. Gr. Ionescu

Arh. Ionescu Berechet

Arh. R. Lieblich

Prof. H. Teodoru

COMPUNEREA CONSILIULUI:

Președinte: Prof. Gr. Ionescu

Membri: Arh. Șt. Balș
Arh. E. Costescu
Arh. R. Lieblich
Tov. I. Simionescu
Prof. H. Teodoru

De asemenea iau parte ca

Referent: Arh. Gh. M. Cantacuzino

I. *Adresa mănăstirii Cozia Nr. 228/953, cu privire la încălzirea bisericii mari.*

Referent: Arh. R. Lieblich

Consiliul, luând în discuție problema încălzirii bisericii mari, care actualmente se face cu ajutorul unei sobe de teracotă legară cu un burlan de tablă exterior (și care burlan înegrește fațada), constată că o astfel de încălzire cu sobe nu poate fi admisibilă decât acolo unde coșul este săpat în zid. De aceea, recomandă ca, provizoriu, să se organizeze încălzirea întrebuintând sobe portative cu petrol, cu aragaz sau electrice, urmând ca pe viitor să se prevadă instalație de încălzire centrală cu aer cald.

Totodată, se va cere conducerii mănăstirii să se comunice aprobarea pe baza căreia a fost montată soba de teracotă.

II. *Lucrări de pardosire la biserica Sf. Gheorghe din Hârțâu*

Adresa Min. Cultelor Nr. 12855/953

Referent: Arh. R. Lieblich

Prin adresa mai sus menționată, se propune a se ridica trotuarul bisericii lat de 2 m, cu un rând de 0,50 m și de a întrebuinta materialul rezultat drept pardoseală în interiorul bisericii.

Luându-se în discuție această propunere, Consiliul este de părere de a se completa pardoseala în întregime cu piatră locală de Deleni, aranjarea dalelor făcându-se în conformitate cu avizul dat anterior. Faptul că trotuarul este lat (de 2 m) este în avantajul monumentului și de aceea Consiliul dă aviz nefavorabil propunerii de a se desface pe o lățime de 0,50 m trotuarul existent din jurul bisericii și de a întrebuinta materialul rezultat (piatră de Galiția) ca pardoseală interioară.

III. *Lucrări de protejare la catedrala Episcopiei Buzăului*
Adresa Episcopiei Buzăului Nr. 5539 din 8.VII.1953, înregistrată la CSAC sub nr. 10137 din 11 august 1953.

Referent: Arh. R. Lieblich

Valoarea lucrării: 15 500 lei din fonduri proprii

Titular de investiții: Episcopia Buzăului

Dosarul cuprinde:

Deviz estimativ, analiza de prețuri, antemăsurătoare, precum și acordul principal al Ministerului Cultelor.

În ședință se prezintă și releveul monumentului, piese desenate procurate din arhiva fostei Comisiuni a Monumentelor Istorice.

Se propun următoarele lucrări: mici reparații la învelitoarea astăzi găurită a Catedralei, refacerea ornamentelor și ciubucelor de tablă la turla mare și la acea mică, precum și facerea unei rozete sub fereastră.

Consiliul, luând în discuție lucrările propuse, dă aviz favorabil reparațiilor la acoperiș cu recomandarea ca înlocuirea pieselor de tablă stricate să se facă numai respectând întocmai formele vechi și întrebuintând același fel de material.

IV. Cererile Min. Cultelor Nr. 12455/15.VIII.1953 și Nr. 12774/13.VIII.1953 privitoare la demolarea bisericii Iacobeni, raion Turda, reg. Cluj și dărâmarea bisericii de lemn din Ulieșul de Câmpie, raion Sărmaș, reg. Cluj.

Referent: Arh. R. Lieblich

Consiliul, luând în discuție aceste două cereri, amână luarea unei hotărâri până când Min. Cultelor va înainta câte un releveu exact cu fotografii al fiecărui monument în parte, însoțit de un memoriu detaliat cuprinzând toate datele privind istoria, arhitectura construcției, eventual pictura, etc. din aceste monumente. În afară de aceasta, un delegat al CSAC urmează să se ducă la fața locului și să raporteze în scris.

V. *Normative pentru executarea lucrărilor de protejare și restaurare a monumentelor istorice de arhitectură.*

I. *Capitolul Terasamente*

Referent: Arh. R. Lieblich

În urma citirii primului capitol, terasamente, din normativele pentru executarea lucrărilor de protejare și restaurare a monumentelor istorice, Consiliul se declară de acord cu redactarea acestuia. Urmează ca într-o ședință viitoare să se continue citirea capitolelor următoare.

VI. *Diverse*

Consiliul ia notă de adresa Sfatului Popular al orașului Sighișoara Nr. 3174/953 prin care, în urma dispozițiilor primite din partea CSAC, s-au luat măsuri de interdicere de executare de zugrăveli la fațadele caselor din Sighișoara, fără autorizație și aviz special al Sfatului Popular.

Președinte: Prof. Gr. Ionescu

Membri: Arh. Șt. Balș
Arh. E. Costescu
Arh. R. Lieblich
Tov. I. Simionescu
Prof. H. Teodoru